

GREINING

SJEY KANNINGAR BOÐA

Javnaðarflokkurin kann eftir 25 ár aftur vina sær støðuna sum størsti flokkur í Føroyum. Boðskapurin um at útloka Fólkaflokkin er greiður. Men ógreitt er, um flokkurin vil samstarv við Tjóðveldi ella Sambandsflokkin

Eiríkur Lindenskov

Hjá Javnaðarflokkinum eru seinastu veljarakanningar hugaligur lesnaður. Flokkurin er í góðum stíma í øllum kanningum, og tí hava tey í Javnaðarflokkinum tann luksustrupulleika, at tey bara skulu stíga varliga fyri ikki at órógva positivu gongdina.

Sjey tær seinastu kann-ingarnar siga við ein munn, at Javnaðarflokkurin verður landsins nógv størsti flokkur. Tað merkir náttúrliga, at Javnaðarflokkurin fer at skipa samgongu, og at Aksel V. Johannesen verður valdur til løgmann og skipar nýtt landsstýri.

Hóast framgongdin hjá Javnaðarflokkinum í veljarakanningum er søguliga stór, so er ikki vist, at flokkurin verður størri, enn hann hevur verið fyrr. Størstu undirtøkuna hevði Javnaðarflokkurin í 1990, tá hann fekk 10 fólkhvald á ting. Framgongdin við tað valið var 5,9 prosentstígi, meðan hon í seinastu kanning er 8,8 prosentstígi. Í 1962 fekk Javnaðarflokkurin eisini 27,5 prosent. Hjá javnaðarfólki er magiska árstalið 1958. Tá vann flokkurin stórsigur og gekk seks prosentstígi fram frá 19,8 til 25,8 prosent. Flokkurin fór úr fimm upp í átta tingmenn og var á fýsta sinni landsins størsti flokkur.

Hann skipaði tá samgongu saman við Sambandsflokkinum og Sjálvstýrisflokkinum, og varð hendan samgongan kend fyri eitt nú at samtykkja lógina um fólkapensjónina.

Sigurin í 58 og skræðlið í 94

Hevur 1958 nógv at siga fyri javnaðarfólk, so hevur 1994 so sanniliga eisini stóran týðning í javnaðarsøguni. Tað var katastrofuvalið hjá Javnaðarflokkinum, sum førði til at flokkur fór úr 27,5 prosentum niður í 15,3 prosent – ringasta úrslit síðani 1932.

Hetta var í ringastu krepputíð. Flokkurin var

komin í stríð við fleiri týðandi persónar í fakfelagsrørsluni, sum talaðu hart at Javnaðarflokkinum og serliga Atla Dam, løgmanni. Tað endaði við at fakfelagsfólk stovnaðu sín egnu flokk, Verkamannafylkingina, sum varð vald á ting við trimum umboðum, har tvey teirra vóru fakfelagsleiðararnir Óli Jacobsen og Ingeborg Vinther, sum bæði høvdu verið virkin javnaðarfólk – Óli Jacobsen sum varatingmaður fyri Javnaðarflokkin eitt skifti.

Marita Petersen, sum tók við sum løgmaður í 1993, tá Atli Dam legði frá sær, og sum floksforkvinna sama ár,

leiddi flokkin í valstríðnum í 1994. Hon fekk eitt gott persónligt val, men flokkurin leið ein knúsandí ósigur eins og Atli Dam, sum ikki varð afturvaldur.

Misti støðuna sum leiðandi flokkur

Støðuna sum Føroya størsti flokkur hevði Javnaðarflokkurin frá 1958-1978, tá Sambandsflokkurin við Paula Ellefsen fekk eitt sera gott val.

Í 1980 var Sambandsflokkurin eisini størstur, men í 1984 vann Javnaðarflokkurin aftur støðuna sum størsti flokkur. Í 1988 var tað Fólkaflokkurin, sum var størstur, og í 1990 vann Javnaðarflokkurin sín higar-

til seinasta stórsigur.

Í tíðini hjá Jóannes Eidesgaard sum formanni hevði flokkurin ikki so góðan vind í seglunum. Men í 1998 eydnaðist Jóannesi Eidesgaard og Javnaðarflokkinum at vinna nógv av tí mista innaftur. Verkmanafylkingin var tá farin í uppløysn av innanhýsis klandri – og Javnaðarflokkurin kom aftur upp á sjey tingfólk.

Men hann røkk ikki longur á seinni valum – og higartil hevur hann toppað í 1998 við 21,9 prosentum av veljarafjöldini, og er tað væl minni enn støðið, flokkurin annars hevði verið á frá 1958 til 1994.

Samgongan fekk eisini ein frammaná frá Gallup

Veljarakanning Afturgongdin hjá Sambandsflokkinum og Fólkaflokkinum er støðug í seinastu veljarakanningunum. Samgongan stendur fyri skræðli

Eiríkur Lindenskov

– Sambandsflokkurin hevur eisini latið gjørt eina kanning fyri 14 døgum síðani, og sambært teirri kanningini, so fáa vit sjey tingsessir. Tað er ikki so galið, so skulu vit bara stríðast meira, tí málið er at fáa átta tingsessir.

Soleiðis svaraði løgmaður, tá in.fo næstsiðsta friggjadag bað løgmann um viðmerking til fesku veljarakanningina, sum Fynd hevði gjørt fyri Sosialin. Kanningin var ikki tespiligur lesnaður fyri løgmann, tí bæði samgongan og Sambandsflokkurin fingur ein ordans avsmurning í veljarakanningini, sum tók seks mandat frá samgonguni.

Løgmaður vildi ikki siga meira um veljarakanningina, sum hann sipaði til. Men talan var um veljarakanning, sum Sambandsflokkurin hevur latið gjørt. Og á landsfundi hjá flokkinum leygardagin varð hendan veljarakanningin lögð fram.

Tað er Gallup, sum hevur

gjørt kanningina fyri Sambandsflokkin. Og hon er gjørd ein góðan mánað fyri veljarakanningina, sum Fynd gjørdi fyri Sosialin.

Tað er rætt, sum løgmaður segði, at tann veljarakanningin gav Sambandsflokkinum sjey tingsessir.

Í gallup-kanningini fekk Sambandsflokkurin 19,2 prosent í mun til 18,2 í fynd-kanningini ein góðan mánað seinni. Tað var eisini ein risastór afturgongd, tí á valinum í 2011 fekk Sambandsflokkurin 24,7 prosent. Afturgongdin er tí 5,5 prosentstígi í mun til 6,6 prosentstígi í feskaru fynd-kanningini.

Fólkaflokkurin eisini stóra afturgongd

Fólkaflokkurin fær eisini at kalla sama avsmurning í báðum kanningum, hóast afturgongdin ikki er so stór, sum hjá Sambandsflokkinum: 4,6 prosentstígi í Gallup-kanningini í mun til 3,6 í fyndkanningini.

Taka vit Sambandsflokkin og Fólkaflokkin undir ein-

um, so er eingin broyting. Samlaða afturgongdin er 10 prosentstígi, sum er ein risastór afturgongd.

Afturgongdin hjá Sambandsflokkinum – serliga í teimum seinastu veljarakanningunum, er søguliga stór. Bara triggjar ferðir í floksins 109 ára drúgvu søgu, hava færri enn 20 prosent av føroyingum atkvøtt fyri Sambandsflokkinum. Seinast var í 1998, tá loysingavongurin við Tjóðveldinum á odda sigraði eftir allar orrusturnar við donsku stjórnina – serliga í kjalarvørrinum av bankamálinum.

Søgulig sambandsskræðl

Á valinum í 1998 fekk Sambandsflokkurin »bara« 18,1 prosent av atkvøðunum.

Annað laka úrslit hevði flokkurin í 1990, tá úrtøkan »bara« var 18,9 prosent. Valið í 1990 var fyrsta valið, tá Edmund Joensen leiddi Sambandsflokkin. Valið í 1998 var síðsta valið, Edmund Joensen sat sum formaður.

Í 1974 hevði Sambands-

flokkurin eisini søguliga vánaligt val, tá flokkurin fekk 19,1 prosent. Tá var Trygve Samuelson floksformaður.

Av teimum 13 veljarakanningunum, sum eru kunn-gjörðar í Sosialinum síðani valið í 2011, hevur Sambandsflokkurin havt afturgongd í 12 teimum seianstu. Seriga

		SAMGONGA	ANDSTØÐA	SESSIR SAMG.	SESSIR ANDS.
Kanning	Kunngjörd				
Løgtingsvalið okt 2011 10/29/2011		57.6	42.4	19	14
Gallup desember 2011 11/30/2011		52.6	47.4	17	16
Gallup februar 2012 02/21/2012		51.6	48.4	17	16
Gallup juli 2012 07/03/2012		48.0	52.0	15	18
Gallup november 2012 11/09/2012		51.6	48.4	17	16
Gallup februar 2013 02/25/2013		50.5	49.5	16	17
Gallup september 2013 09/16/2013		44.6	55.4	15	18
Gallup mai 2014 05/02/2014		41.2	58.7	14	19
Lóður mai 2014 05/11/2014		42.5	57.5	14	19
Fynd november 2014 11/06/2014		47.3	52.6	16	17
Gallup desember 2014 12/05/2014		41.7	58.3	14	19
Gallup Sambandsfl. feb./15		42.8	56.2	15	18
Fynd mars 2015 03/05/2015		42.8	57.2	14	19
Munur valið/í dag			-14.8	13.8	